

Complexnummer: 523450

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Vriezenhuis

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

523451, 523452

Woonplaats

Winterswijk Woold

Gemeente

Winterswijk

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Wooldseweg 119, 7108 AA te Winterswijk Woold

Complexomschrijving

Inleiding SCHOLTEBOERDERIJ 'Vriezenhuis' gelegen aan de Wooldseweg in het buurtschap Woold, ten zuiden van de stad Winterswijk. De boerderij werd in 1905 gebouwd door de architecten J.D. GANTVOORT en A. STREEK uit Winterswijk in opdracht van de agrariër J.W. Esselink, ter vervanging van een oudere hallehuisboerderij met beschoten topgevel. In het achterhuis van de huidige boerderij is deze oudere kern verwerkt. Deze oude boerderij stond met de achtergevel naar drie gekoppelde SCHUREN gericht, die bewaard zijn gebleven. Het historische scholtegoed is reeds sinds 1647 bekend en vererfde van vader op zoon. De naam Vriezenhuis verwijst naar de achternaam 'Vriezen', die eind zeventiende eeuw door een der eigenaren werd aangenomen. De scholteboerencultuur heeft een belangrijk stempel gedrukt op het Winterswijkse landschap, met name in de buurtschappen Ratum, Miste en Woold. In de architectuur van de scholteboerderijen is na 1850 de tendens, dat nieuwe scholteboerderijen worden gebouwd (of oudere boerderijen verbouwd) met als karakteristiek een blokvormig voorhuis, met een vormgeving verwijzend naar stedelijke herenhuizen. Het 'Vriezenhuis' is wel de meest rijk uitgevoerde scholteboerderij in het gebied en valt op door haar imposante villa-achtige voorhuis, de toegepaste mengeling van Neo-Renaissance en Art Nouveau-invloeden en de bijzondere interieurelementen. Zo bevinden zich in het voorhuis van de boerderij enkele terrazzovloeren van de hand van de hierin gespecialiseerde Italiaanse familie MONASSO, die in het gebied veel werkzaam was. De boerderij is nog voor een belangrijk deel in oorspronkelijke staat, hoewel in de linker zijgevel en de achtergevel van het achterhuis wijzigingen zijn aangebracht.

Complexomschrijving Het te beschermen COMPLEX bestaat uit de BOERDERIJ met voorhuis en dwarsgeplaatst driebeukig achterhuis (complexonderdeel A) en drie oudere, aan elkaar GEKOPPELDE SCHUREN (complexonderdeel B). Het voorhuis van de boerderij wordt omgeven door een tuin. Tussen de schoppen en dwarsdeel bevindt zich nog een overblijfsel van de oude erfbestrating, bestaande uit

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

keien. Vanaf de Wooldseweg loopt een lange toegangslaan naar het voorhuis van de boerderij. De omgeving kan gekarakteriseerd worden als een afwisseling van landbouwgronden, weilanden en bospercelen. Achter de boerderij strekt zich een bolle es uit waarop een bij het Vriezenhuis behorend pachtboerderijtje staat. De Wooldseweg kent laanbeplanting.

Waardering

BOERDERIJCOMPLEX 'Vriezenhuis'

-Van architectonische waarde als gaaf en goed voorbeeld van een historisch gegroeid boerderijcomplex, bestaande uit een grote boerderij met karakteristiek voorhuis en een dwarsgeplaatst bedrijfsgedeelte en voorts drie gekoppelde schuren. De erfonderdelen vallen op door hun karakteristieke vorm en vormen samen een fraai complex.

-Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de historisch gegroeide, landelijke bebouwing aan de Wooldseweg waar het door grootte, bijzondere verschijningsvorm en ligging in een door een toegangslaan gecreëerde zichtas, een beeldbepalende rol speelt.

-Van cultuurhistorische waarde vanwege de geschiedenis van het boerenerf en als voorbeeld van een van de belangrijkste scholteboerderijen in het gebied, die door type en verschijningsvorm een kenmerkend onderdeel zijn van de agrarische en sociale geschiedenis in Nederland.

Monumentnummer*: 523451

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82947/147

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Winterswijk Woold	Winterswijk	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Winterswijk	E			10418

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel A SCHOLTEBOERDERIJ op samengestelde plattegrond bestaande uit een blokvormig WOONHUIS dat via een smal eenlaags platgedekt tussenlid is verbonden met een dwarsgeplaatst BEDRIJFSGEDEELTE. Deze dwarsbouw steekt aan de rechterzijde buiten het voorhuis uit. Het BEDRIJFSGEDEELTE is opgetrokken in rode baksteen in kruisverband en bestaat uit twee aan elkaar gekoppelde bouwdelen elk gedekt met een wolfdak belegd met gesmoorde en deels rode Hollandse pannen.

Het onderkelderde WOONHUIS is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en is twee bouwlagen en een zolderverdieping hoog onder een afgeplat schilddak belegd met gesmoorde muldenpannen. Het dak is voorzien van enkele dakkapellen en een aantal gemetselde schoorstenen met pijp. De gevels zijn opgetrokken in rode baksteen in kruisverband en verrijkt met pleisterwerk, onder andere in de vorm van hoekpilasters en speklagen. De omlopende, uitgemetselde plint wordt afgesloten door een gepleisterde bloktandlijst. Voorts zijn smeedijzeren sierankers in Art Nouveau-stijl toegepast. Boven het fries met in imitatie-sgraffito uitgevoerde florale Art Nouveau-motieven, wordt de gevel afgesloten door een gekorniste houten bakgoot op deels gemetselde en deels witgeschilderde houten consoles. Overwegend zijn tweeruits schuifvensters (2(1+1)) in de eerste bouwlaag toegepast en stolpvensters met enkelruits bovenlichten op de verdieping. De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL telt vijf vensterassen tussen in blokverband gepleisterde hoekpilasters, waarbij de terugliggende middenas eveneens wordt geflankeerd door in blokverband gepleisterde pilasters. In de terugliggende middenas bevindt zich in de eerste bouwlaag de entree met dubbele paneeldeuren met Neo-Renaissance detaillering en een venster achter smeedijzeren traliewerk en een tweeruits bovenlicht. Het portiek is bekleed met stucwerk en geglazuurde wandtegels en bevat rechts een marmoriet plaat met de datum 17-9-1904 en de initialen JWE en HCT. Het portiek wordt omgeven door een deels gepleisterde hoefijzerboog. Op de verdieping geeft een dubbele openslaande deur met enkelruits bovenlicht toegang tot een inpandig balkon houten balustrade. Dit balkon wordt gedragen door een hoefijzerboog voor het portiek en consoles eveneens omgeven door een deels gepleisterde hoefijzerboog. In de eerste en tweede bouwlaag bevinden zich ter weerszijden van de middenas vensters zoals omschreven. De vensters worden aan de bovenzijde afgesloten door een gepleisterde latei met gesneden onderrand en iets schuin naar boven doorgetrokken hoekstukken. Hierboven bevindt zich nog een gemetselde segmentboog. Aan de onderzijde rusten de vensters van de eerste bouwlaag op een doorlopende waterlijst en de vensters van de verdieping elk op een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gepleisterde onderdorpel met opstaande hoekstukken die van een Art Nouveau-detaillering voorzien zijn. Links en rechts in het dakschild bevindt zich een dakkapel onder een overstekend lessenaarsdak voorzien van windveren met bijzonder gesneden uiteinden, gelijkend op hondenkoppen. De kapellen hebben gekoppelde enkelruits vensters. De asymmetrisch ingedeelde voorgevel van het ACHTERHUIS wordt gedomineerd door een licht vooruitspringende partij met puntgevel. In deze partij bevinden zich in de eerste bouwlaag twee schuifvensters (1(1+1)) en in de topgevel die is gevuld met pseudo vakwerk en gepleisterde kruismotieven een tweede venster. De gevel bezit rechts een gepleisterde hoekpilaster. In het linker geveldeel bevinden zich drie schuifvensters. De RECHTER ZIJGEVEL van het voorhuis bestaat rechts uit een twee vensterassen brede, licht vooruitspringende partij met in de eerste en tweede bouwlaag vensters zoals reeds beschreven. In de terugliggende linker partij bevinden in de verticale middenas twee reeds beschreven vensters boven elkaar. In het dakschild rechts bevindt zich een dakkapel zoals reeds beschreven en links een niet-oorspronkelijk dakraam. Het platgedekte eenlaagse tussenlid bezit rechts een T-venster met drieruits bovenlicht en links de entree onder een met schubleien belegde luifel gedragen door gesneden consoles. De gevel wordt afgesloten door een iets uitkragende opengewerkte gemetselde borstwering met hoekpilasters. De RECHTER ZIJGEVEL van het achterhuis bestaat uit twee aan elkaar gekoppelde schuren. De twee geveldelen zijn omgeven door gepleisterde hoekpilasters en gepleisterde vlechtingen die onder de dakrand doorlopen in een tandlijst. Het asymmetrisch ingedeelde rechter geveldeel heeft in het midden nieuwe deuren in een oorspronkelijke gevelopening, geflankeerd door vier segmentboogvormig afgesloten stalraampjes. Voor de zolder bevindt zich een gevelopening waar zich oorspronkelijk een dubbel laadluik zal hebben bevonden maar die nu gevuld is met dubbele deuren. In het linker geveldeel bevinden zich ver terugliggende dubbele deeldeuren. Rechts en links van deze met pleisterwerk omgeven gevelopening bevinden zich deuropeningen onder tweeruits bovenlichten, met rechts nog de oorspronkelijke deur. Deze deuren zijn aan de bovenzijde afgesloten met een gepleisterde latei. Geheel links bevindt zich een segmentboogvormig afgesloten stalraam. Recht boven de twee deuren is in twee verdiepte velden in hoog reliëf de bouwdatum 'anno'/' 1905' aangebracht. Voor de zolder zijn twee met pleisterwerk omgeven blinde vensters aangebracht. De asymmetrisch ingedeelde LINKER ZIJGEVEL bestaat rechts uit een breder deel met centraal in de eerste bouwlaag een tweeruits schuifvenster en op de verdieping twee stolpvensters met enkelruits bovenlicht. In het links hiervan licht vooruitspringende geveldeel bevindt zich op de begane grond een dubbele openslaande tuindeur en op de verdieping een stolpvenster met enkelruits bovenlicht. De vensters zijn gedetailleerd als in de voorgevel. In het dakschild bevindt zich rechts een recent dakraam en links een oorspronkelijke dakkapel, uitgevoerd zoals beschreven bij de voorgevel. Het tussenlid bestaat links uit een recent aangebracht keukenraam. De linker zijgevel van het achterhuis bestaat uit de oorspronkelijke gevelopeningen die met kunststof deuren en ramen zijn voorzien. De ACHTERGEVEL van het voorhuis heeft rechts naast de aansluiting van het tussenlid in de eerste bouwlaag een klein raampje en hoger in dezelfde verticale as twee traplichten gevuld met glas-in-lood. Het plat van het tussenlid is toegankelijk via een deur onder bovenlicht. De structuur van de achtergevel van het achterhuis is deels verstoord en bestaat rechts uit drie gedeelde betonnen stalramen en voorts uit twee maal dubbele openslaande deuren onder oorspronkelijke dorpels. Geheel links bevindt zich nog een venster. De indeling van het INTERIEUR bevindt zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat. Het voorhuis heeft op de begane grond, in de middenbeuk een gang en een trappenhuis met rechts hiervan een woonkeuken en een woonvertrek en links kamers - en - suite. De verdieping bezit ter weerszijden van de middengang slaapvertrekken. Het slaapvertrek voor in de rechterbeuk bezit een schouw. In het tussenlid bevindt zich een verbindingsgang en is een niet-oorspronkelijke keuken ondergebracht. Het achterhuis heeft een oudere oorsprong en bestaat uit een voormalige knechtenwoning en de opkamer met kelder, die verbouwd zijn tot vakantieappartement. De voormalige deel met grupstal, paardestal en varkensstal zijn verbouwd tot cursuszalen. Het interieur bezit vele oorspronkelijke elementen. De vertrekken in het woonhuis zijn nog vrijwel volledig in oorspronkelijke staat. Zo zijn de wanden van de gang voorzien van pleisterwerk met schijnvoegen, bijzonder rijk uitgevoerde granitvloeren met patronen in mozaïek in hal en woonkeuken, een houten haardpartij in de woonkeuken, verscheidene houten schouwen en boezems voorzien van een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

pilasteromlijsting op de boezem, bewerkte ruiten met florale Art Nouveau-motieven in de tochtdeuren, glas-in-loodlichten met bloemen in het trappenhuis en gehoute binnendeuren, waarvan enkele met een rijk uitgevoerde omlijsting. In de woonvertrekken bevinden zich stucplafonds met florale Art Nouveau-motieven.

Waardering

SCHOLTEBOERDERIJ (complexonderdeel A) uit 1905

-Van architectonische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een scholteboerderij, die opvalt vanwege hoogstaande esthetische kwaliteiten in in- en exterieur, die onder andere tot uiting komen in de fraaie hoofdvorm van bijna vrijstaand voorhuis en dwarsgeplaatst achterhuis en vanwege de villa-achtige detaillering van de boerderij met invloeden van enerzijds Neo-Renaissance en anderzijds Art Nouveau.

-Van stedenbouwkundige waarde als hoofdonderdeel van het boerderijcomplex dat aan de Wooldseweg een belangrijke beeldbepalende rol speelt.

-Van cultuurhistorische waarde als uiting van een sociale en agrarische ontwikkeling, als voorbeeld van de behuizing van een scholteboer waarin de status en rijkdom van de boer goed zijn af te lezen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

Monumentnummer*: 523452

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82947/142

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Winterswijk Woold	Winterswijk	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Winterswijk	E			10418

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel B Drie gekoppelde SCHUREN met een voorgevel uit 1876 (volgens muurankers). De schuren zijn opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en hebben in rode baksteen gemetselde gevels, beschoten topgevels en drie laag doorgetrokken licht inzwenkende zadeldaken. De schilden zijn belegd met rode oudhollandse pannen. Langs de daken lopen witgeschilderde windveren die eindigen in een topgevelteken. In de VOORGEVELS bevinden zich drie dubbele, opgeklampte deeldeuren onder korfbogen voorzien van gepleisterde geboorte- en sluitstenen. Uiterst rechts en links zijn de schuren ook toegankelijk via lage, recht afgesloten opgeklampte deuren. In de gevels zijn vier smeedijzeren muurankers aangebracht die samen het jaartal 1876 vormen. In de RECHTER ZIJGEVEL bevindt zich halverwege een opgeklampte deur en links een klein vierkant venster. De LINKER ZIJGEVEL is bouwvallig en bezit onder andere een niet-oorspronkelijk meerruits venster. De ACHTERGEVEL is in vakwerk gevuld met rode baksteen uitgevoerd. Links en rechts bevinden zich inrijdeuren en geheel links een meerruits venster. Het topgevelbeschot heeft aan de achtergevel een overstek. Het INTERIEUR van de schuren is nog gedeeltelijk in oorspronkelijke staat. De schuren zijn elk zes gebinten diep en hebben een zolder en potscheuren vloeren. De geknikte schoren van het tweede gebint zouden erop kunnen wijzen dat de schuren, vermoedelijk in 1876, met een gebint zijn verlengd en een nieuwe voorgevel hebben gekregen.

Waardering

Drie GEKOPPELDE SCHUREN (complexonderdeel B) met voorgevels uit 1876 en een vermoedelijk oudere kern.

-Van architectonische waarde als goed voorbeeld van een driekapschuur op het erf van een Winterswijkse boerderij. De functie is in in- en exterieur nog goed afleesbaar.

-Van stedenbouwkundige waarde als functioneel onderdeel van een boerderijcomplex dat verder bestaat uit een boerderij met villa-achtig voorhuis. De achtergevel van de schuur is aan de weg gelegen en bepaalt daar mede het aanzien van het complex.

-Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van het complex, dat als scholteboerderij verbonden is met de agrarische en economische geschiedenis van Nederland.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Schuur(M)